

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

доц. Рубанов П.М., студентка Приходченко М.М.

Кредитні відносини – вагома складова сучасних ринкових економік, оскільки позика забезпечує прискорення й економію витрат обігу. Вона є інструментом централізації, концентрації та накопичення капіталів, а також обслуговує перерозподіл капіталів між суб'єктами економіки. Залучення позикового капіталу дозволяє суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування цільового фінансування і на цій підставі підвищити ринкову вартість підприємства. У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема джерел формування та способів залучення позикового капіталу.

Ослаблення банківської системи України через посилення негативного впливу світової фінансової кризи певною мірою сприяло переоцінці кредитних ризиків і зміні механізмів їх виявлення.

Внаслідок зменшення тимчасово вільних коштів банківських установ, реалізації урядом і Національним банком антиінфляційних заходів, які полягали у зменшенні грошової маси, зокрема через підвищення вимог до рефінансування банківських установ, зростання вартості кредитних ресурсів, обмеження споживчого кредитування відбулося скорочення обсягу наданих кредитів.

В умовах розгортання фінансової кризи сповільнення темпів кредитування сталося через встановлення Національним банком тимчасового обмеження на активні операції банківських установ із посиленням кредитування контрагентів, які не мають надходжень у іноземній валюті; необхідність акумулювання коштів для проведення розрахунків за зовнішніми запозиченнями; підвищення кредитних ризиків унаслідок погіршення кон'юнктури за галузями, що тривалий час були найбільш прибутковими і кредитоспроможними.

Низький рівень кредитної активності та припинення фінансування ряду програм ставить під загрозу можливість розвитку товаровиробників і економіки в цілому.

Виявлення факторів ризику дає змогу узагальнити можливі негативні наслідки для банківської системи, зокрема:

1. Подальше погіршення якості кредитних портфелів банківських установ через зростання частки прострочених і сумнівних кредитів, втрату об'єктами застави частини вартості.

2. Зниження прибутковості діяльності банків.

3. Виникнення проблем із поверненням зовнішніх запозичень через погіршення фінансових результатів діяльності банківських установ унаслідок низької кредитної активності та їх капіталізації.

Для подолання кризи потрібно прийняти ряд рішень на підтримку кредитних ринків, акцентуючи увагу на питаннях поновлення ринку міжбанківських кредитів, розвитку інституту державних гарантій і зниження Національним банком ставки рефінансування.

Проведений аналіз результативності заходів Національного банку зі стабілізації діяльності банківської системи засвідчує, що потрібно продовжувати проводити цільові кредитні аукціони з виділенням грошей виключно під фінансування реального сектору. Причому пропонується відмовитися від беззаставних аукціонів за умови, що Національний банк кредитуватиме банки під їх реальні активи з урахуванням ризиків і нормативних обмежень, а для цього потрібна довіра до активів, під які можна рефінансувати комерційні банки.

Останнім часом спостерігається достатньо позитивна динаміка відновлення діяльності банківського сектору. Зокрема, у результаті зменшення політичних ризиків наприкінці I кварталу 2010 р. Національний банк України знизив ставки по кредитах «овернайт» під забезпечення державними облігаціями з 15,5% до 12,5% річних і без забезпечення з 17% до 13,5% річних. Дисконтна ставка залишилася на рівні 10,25%. У довгостроковій перспективі процентні ставки по банківських зобов'язаннях повинні продовжити зниження, що призведе до скорочення ставок по кредитах банків і поновленню кредитування в II півріччі поточного року.

Рефінансування банківського сектору має бути організоване під попит на гроші з боку реального сектору економіки. Якщо спрямувати грошові потоки, рефінансуючи комерційні банки під попит на гроші з боку платоспроможних перспективних підприємств, то замість ринку кредитного продавця можна створити ринок покупця. Знаючи, що гроші ідуть в потрібному напрямку, можна переходити до регулювання процентних ставок як за кредитами, так і за депозитами. Ці заходи дадуть позитивні результати та сприятимуть виходу із кризи. В такій ситуації потрібно посилити валютний контроль і не думати про девальвацію гривні, на певний час зафіксувавши її курс.

Отже, для розв'язання окреслених проблем потрібен комплексний підхід щодо використання різних інструментів фінансової і кредитної політики, а також низка заходів, націлених на зменшення залежності реальної економіки від впливу негативних зовнішніх факторів. Серед таких заходів – уведення тимчасового валютного контролю, обмеження вивезення капіталу тощо. До того ж фінансова система повинна будуватися на принципі відповідальності фінансової політики макроекономічним умовам.